

XVII. Puutarhalautakunta.

Puutarhalautakunnan vuodelta 1905 Rahatoimikamarille antama kertomus on seuraavansisältöinen:

»Lautakunnan jäseninä vuonna 1905 olivat seuraavat henkilöt: Va-
paaherra R. v. Willebrand, puheenjohtaja, Arkkitehti M. Scherfbeck,
varapuheenjohtaja, Arkkitehti H. Neovius ja Kaupungininsinööri G. Id-
ström, viimeainittu itsensä määrätty jäsenenä. Varajäseninä olivat Puu-
tarhuri H. Wasastjerna ja filosofianmaisteri R. E. Westerlund.

Lautakunnan
jäsenet.

Kaupunginistutuksia koskevasta toiminnasta nyt puheenalaisena
työvuotena saa Lautakunta viitata myötäliitettyyn kaupunginpuutarhuri
Olssonin antamaan kertomukseen. Siitä näkyy, että kustannukset kau-
pungin istutusten, kasvihuoneiden ja taimikoulujen korjauksista ja kun-
nossapidosta vuonna 1905, huolimatta siitä että mahdollisinta säästäväi-
syyttä on noudatettu, ovat nousseet Smk:kkaan 59,731: 64 eli Smk 5,731: 64
mainitun vuoden menosäännössä laskettua määrää korkeammaksi. Kir-
jelmässä syyskuun 29 p:ltä on Puutarhalautakunta Kaupunginvaltuus-
tolle tehnyt selkoa niistä syistä, jotka ovat aiheuttaneet, että menoja ei
ole voitu pitää Valtuuston myöntämässä määrässä, Smk 54,000: —, sa-
malla kun Lautakunta on anonut arviolta 4,300 markan lisämäärärahan
myöntämistä tämän menoerän korvaamiseksi. Tämän esityksen hyväk-
syikin Valtuusto kokouksessaan 17 p. lokakuuta. Nyt puheenaolevat
kustannukset ovat siis nousseet ainoastaan noin 1,400 markkaa Kaupun-
ginvaltuuston myöntämää yhteenlaskettua määrää suuremmaksi.

Kustannukset
istutusten
ylläpidosta.

Kaupunginpuutarhurin jätettyä tarkastettavaksi tavanmukaisen ehdo-
tuksen ylläpitomäärärahan jakamiseksi, on Lautakunta kokouksessaan
maaliskuun 14 päivänä hyväksynyt tämän ehdotuksen,

Samana päivänä on Puutarhalautakunta hylännyt erään herra J.
Jusslinin Lautakunnalle jättämän anomuksen saada asettaa virvoitus-
juomapaviljongin Runebergin esplanaadiin ja vaihtoehtoisesti Tähtitorni-
mäelle Länsirannan läheisyyteen. Herra Jusslinin myöhemmin tekemän

Virvoitus-
juoma-
paviljonki
Runebergin-
esplanaadiin.

anomuksen saada siirtää Tähtitorninmäellä pitämänsä kioski toiseen paikkaan hylkäsi Lautakunta niinikään.

Kaisaniemen
keilarata.

Saatuana Rahatoimikamarilta tehtäväksi antaa lausunto sen johdosta että Kaisaniemen keilarata-osakeyhtiö Kamarille jättämässä anomuksessa oli ehdottanut erään Eläintarhan järjestelyä koskevassa suunnitelmassa merkityn Kaisaniemen puiston läpi kulkevan ajotien toisin suuntaamista, on Lautakunta maaliskuun 14 p:nä antanut tämän lausunnon.

Puistikko
Polyteknikon
edustalle.

Kirjelmällä maaliskuun 15 p:ltä on Kaupunginvaltuusto ilmottanut Puutarhalautakunnalle päättäneensä K. Senaatin myöntämää 19,100 markan korvausta vastaan kaupungille kerta kaikkiaan kunnan kustannuksella perustaa ja vastedes kunnossapitää puistikkoo Polyteknillisen opiston edustalla.

Istutukset
Kirurgisen
sairaalan
luona.

Helsingin Kirurgisen sairaalan toimitsijamiehen tehtyä Puutarhalautakunnalle esityksen siitä että kaupungin puutarhahallinto kokonansa ottaisi huostaansa sairashuoneen alueeseen kuuluvat istutukset, ruohokentät ja hiekkakäytävät, on Lautakunta kirjelmässä huhtikuun 19 p:ltä lykännyt asian Rahatoimikamarin käsiteltäväksi samalla ilmoittaen ne ehdot, joilla kaupungin, Lautakunnan käsityksen mukaan, olisi tehtävä sellainen sitoumus. Tämän Lautakunnan ehdotuksen hyväksyi Kaupunginvaltuusto toukokuun 9 p:nä.

Sisäänpääsy
Hakasalmen
huvilaan.

Kaupunginvaltuuston vaadittua lähetepäätöksellä huhtikuun 18 p:ltä Puutarhalautakunnan lausuntoa Rahatoimikamarin Valtuustolle tekemän esityksen johdosta, joka koski suoranaisen ajotien laittamista Läntiseltä viertotieltä museotarkotukseen luovutettuun Hakasalmen huvilaan, on Lautakunta huhtikuun 27 p:nä antanut tämän lausunnon.

Urheilukenttä
Laivurinkadun
varrella.

Kirjelmässä kesäkuun 15 p:ltä on Rahatoimikamari pyytänyt Puutarhalautakunnan lausuntoa eräästä Rakennuskonttorissa tehdystä ehdotuksesta urheilukentän järjestämiseksi Laivurinkadun länsipuolella olevalle, huviloita varten aijotulle alueelle. Heinäkuun 15 p:nä antoi Lautakunta pyydetyn lausunnon.

Z. Topeliuksen
ja J. G. Wilck-
manin
hautojen
kunnossapito.

Kokouksessaan toukokuun 9 p:nä on Valtuusto päättänyt antaa Puutarhalautakunnan tehtäväksi pitää huolta runoilija Z. Topeliuksen vanhalla luterilaisella hautuumaalla olevasta haudasta. Samanlaatuisen tehtävän on Rahatoimikamari pöytäkirjanotteella kesäkuun 22 p:ltä antanut Lautakunnalle kauppias J. G. Wilckmanin hautaan nähden.

Menoarvio-
ehdotus.

Kirjelmän ohella syyskuun 28 p:ltä jätti Lautakunta Rahatoimikamarille menoarvioehdotuksen vuodelle 1906 siihen kuuluvine asiakirjoinen. »

Kaupunginpuutarhurin kertomus, johon edellä viitattiin, on sisällykseltään seuraava:

»Kolmen edellisen vuoden kylmiä säitä, jotka vahingollisesti vaikuttivat kasvullisuuteen, seurasi lämmin kesä 1905. Kevättöihin voitiin sen vuoksi käydä käsiksi jo toukokuun ensi päivinä ja jatkaa niitä keskeymättä, niin että kaikki istutukset oli kuntoon saatu mainitun kuukauden lopussa. Suurempia korjaustöitä ei ollut, lukuunottamatta suurta lukua kasveja, joita oli pakko täydentää talven kuluessa kuolleiden sijaan. Nyt ei ollut sattunut kuten tavallisesti aikasemmin, että viimeksi istutetut kasvit olivat menneet hukkaan, vaan nyt oli jopa kaksikymmenvuotisiakin sekä puita että pensaita, jotka olivat palettuneet maata myöden. Näin ei ollut käynyt ainoastaan meidän arempain kasvilajien, vaan kestävimpäinkin, kuten kuusen, koivun y. m. Mikäli minulle on kerrottu, on sama ilmiö havaittu muillakin seuduin maata. Sen ohessa oli kaikessa kasvullisuudessa tavaton määrä kuivia oksia.

Kukkasistutuksissa tehtiin se muutos että Runebergin-patsaan ympärillä käytettiin kaktus-y. m. möyheitä kasveja, ja nousi näiden kasvien luku 22,055 kappaleesen, arviolta Smk 25,934 arvosta. Muut kukkaslaitteet eri istutuksissa olivat ylimalkaan samanlaatuisia kuin edellisinä vuosina. Käytäntöön oli otettu eräs uusi tupakkakasvin muunnos, *Nicotiana Sanderæ*, ja herätti se huomiota runsaan kukoistuksensa ja rehevän kasvullisuutensa kautta.

Kukkakasvien luku, jotka sijoitettiin kaupunginistutuksiin kesällä, oli 107,345 kpl., paitsi yllämainittuja Runebergin-patsaan ympärille asetettuja.

Puita ja pensaita istutettiin kaikkiaan 1,788 sekä monivuotisia kasveja 227 kpl.

Keskikesällä pitemmän aikaa vallitseva kuivuus lisäsi suuresti lyhyeksi leikattujen ruohonurmikkojen kunnossapitokustannuksia. Siten esim. vaadittiin Tähtitorninmäen pitämiseksi vihantana kastelua vuorokauden umpeensa. Tähän myötävaikutti se seikka, että se vesimäärä, joka tarvittiin kaupungin eri tarpeisiin päivän kuluessa oli niin suuri, että vasta puoliyön jälkeen, jolloin kulutus muilla tahoilla oli melkein lakannut, korkeammalla sijaitsevilla vesiposteissa oli kasteluun tarvittava vedenpaine. Niissä istutuksissa, joita niin muodoin voitiin kastella, kehittyi täydellinen väriloiste, jota vastoin muut, joita oli pakko jättää sään varaan, olivat surkean näköiset. Puutkin ja pensaat kärsivät suu-

resti tästä kuivasta ilmanalasta. Loppukesä oli sitä vastoin harvinaisen edullinen kasvullisuudelle, niin että jo lakastuneet kasvit jälleen elpyivät. Sen lisäksi tuli pitkä kaunis syksy, jota kesti vielä marraskuuhun asti, niin että puiden ja pensaiden vuosivesat kasvoivat melkein tavallisen pitkiksi ja kypsiksi. Esimerkkinä tästä harvinaisen kauniista syksystä mainittakoon, että Runeberginesplanadin kukkaslavoissa vielä marraskuun 15 p:nä oli kokonaisia kimppuja täysin kehittyneitä ruusuja. Siten voidaan kuitenkin vuotta 1905 merkitä varsin hyväksi, varsinkin niille istutuksille, joita oli tilaisuus kastella.

Kustannukset kaupungin istutusten korjauksesta ja kunnossapidosta nousivat, huolimatta siitä että mitä suurinta säästäväisyyttä noudatettiin kastelussa, Smk 5,731: 64 myönnettyä Smk:n 54,000: — määrärahaa suuremmiksi.

Kustannukset allamainituista istutuksista y. m. nousivat seuraaviin määriin:

Aleksanteri II:n patsas	.....	Smk	600: 80
Ateneum	.....	»	200: —
Kaivopuisto	.....	»	6,849: 29
Eläintarha	.....	»	1,183: 66
Elisabetintori	.....	»	402: 30
Esplanadit	.....	»	8,731: 65
Suomen pankki	.....	»	411: 95
Fredrikintori	.....	»	266: —
Vanhan kirkon istutukset	.....	»	1,867: 57
Haudat kirkkomaalla	.....	»	358: 65
Hakasalmi-Hesperia	.....	»	734: 82
Kaisaniemi	.....	»	4,805: 94
Lapinlahden puistikko	.....	»	425: 80
Lönnrotin patsas	.....	»	456: 50
Marian sairaala	.....	»	670: 80
Ainespiha	.....	»	1,118: 60
Tähtitorninmäki	.....	»	7,029: 37
Ritarinhuone	.....	»	505: 20
Katajanokan puistikot	.....	»	1,162: 65
Erottajan puistikko	.....	»	539: 35
Säätytalon puistikko	.....	»	1,022: 40
Sohvat	.....	»	1,859: —

Taimikoulut	.....	Smk	910: 52
Kasvihuoneet	.....	»	13,639: 21
Sekalaista	.....	»	3,979: 61
Yhteensä Smk			59,731: 64

Aitausten ylläpitoon myönnetty summa, Smk 2,000, osottautui samoin kuin edellisinä vuosina riittämättömäksi, ja käytettiin siitä yli Smk 393: 32, mikä määrä meni lisääntyneihin korjaustöihin.

Uutislaitteita.

Vuoden kuluessa tuli lisää kaksi uutta istutusta, nimittäin puistikko Polyteknillisen opiston edustalle ja toinen Kanavakadun sekä Uspenskin kirkon penkereen välisellä alueella. Ensimmäisellä paikalla aloitettiin tasotustöitä jo edellisellä vuonna ja jatkettiin keväällä, kunnes istutus oli kokonaan kuntoon pantu. Istutukseen, jonka muodostaa kaksi ruohonurmikkoa, asetettiin sekä puita että pensaita ja istutettiin pitkin länsireunaa *Cratægus*-pensaita. Kustannusarvio puistikon perustamisesta päättyi Smk:kaan 7,964: 55 ja ovat kustannukset kokonaisuudessaan vuoden kuluessa nousset Smk:kaan 8,431: 01, josta puistikon järjestämisen osalle tulee Smk 7,900: —, ja sen hoidon Smk 531: 01.

Istutus Kanavakadun varrella, jonka muodosti vanhempia puita ja pensaita kasvava alue, joka useampia vuosia oli ollut vähemmän tyydyttävissä kunnossa, varustettiin kevään kuluessa suuremmaksi osaksi uudella kasvillisuudella, jonka ohessa erään istutuksen halki laitettun käytävän varrelle asetettiin istumapaikka. Määräraha, Smk 600: —, käytettiin ainoastaan Smk 320: —.

Tasotustyöt Katajanokantorilla suoritettiin kevään kuluessa ja alueelle kylvettiin kauraa. Muut istutustyöt täytyi lykätä ensi kevääseen, jotta maanpinta sille ehtisi saavuttaa ruohonurmikoille vaadittavan lujuuden. Määräraha oli Smk 7,300: —, kustannukset nousivat Smk:kaan 7,521: 14.

Tasotustöitä Kaivopuistossa suoritettiin keväällä lehtotien itäpuolisella alueella, Oluthallin ja Kylpylaitoksen edustalla olevain hiekkakentän välillä. Käytäviä laitettiin ja multaa ajettiin vastaisille ruohokentille. Kun sinne ajettu multa havaittiin olevan laadultaan huononpuoleista, oli pakko sitä kesäaikaan muokata ja parannella soveltuakseen ensi keväänä paikalle ajottua kasvillisuutta varten. Määrärahan Smk

1,000: — yli käytettiin Smk 295: 40, joka kului erinäisiin pienempiin tarpeellisiksi havaittuihin töihin.

Tokantorilla toimitettiin pääasiallisesti vuorenlouhimista torin tasoittamiseksi sen keskelle ajottua leikkikenttää varten. Määrärahaista, joka oli Smk 2,500: —, käytettiin yli Smk 4: 16.

Haapaniemen puistikossa kuljetettiin kaikki leikkikentäksi aiotulla alueella oleva ruokamulta eteläpuoliselle istutukseksi aiotulle osalle. Paikka, joka suurimmaksi osaksi on syvää notkomaata, on pohjaveden johtamiseksi pois, täytettävä noin 70 cm:n kivikerroksella. Koska kuitenkin vuoden kuluessa mitään kiveä ei ollut paikalta saatavissa, voitiin määrärahaista Smk 3,500: —, käyttää ainoastaan Smk 2,447: 13. Muu osa siirrettiin vuoteen 1906, jolloin tasotustöitä jatketaan.

Alasmenopaikalle Unioninkadulta Kaisaniemeen rakennettiin kiviportaait, jonka työn Rakennuskonttori suoritti Smk:n 865: 66 kustannuksella. Tarkotukseen oli myönnetty Smk:n 950: — määräraha.

Kelkkaratoja laitettiin ja ylläpidettiin samoilla paikoilla ja yhtä monta kuin edellisenä vuonna, nimittäin neljä Kaisaniemessä, yksi Tähtitorninmäellä sekä yksi Rahapajankadun eteläpuolella Katajanokalla. Kustannukset nousivat vähän laskettuja suuremmiksi, syystä että Tähtitorninmäen radalle oli Puutarhalautakunnan määräyksen mukaan pantava yksi vartija lisää ylläpitämään siellä järjestystä. Määrärahaista, joka oli Smk 1,100: —, käytettiin niin muodoin yli Smk 137: 90.

Ruokamullan valmistusta kaupunginistutusten tarpeiksi toimitettiin Kampilla sikäläisen katurikkojen varaston luona. Multa, jota tuotiin n. s. Janssonin istutuksista Sörnäisissä, sekoitettiin katurikkojen kanssa 750 m³ suuruisiksi varastoksi. Kustannukset näistä töistä sekä sikäläisten vanhojen lantavarastojen muokkailusta nousivat Smk:kaan, 2,502: 30. Määräraha oli Smk 2,500: —.

Kesän kuluessa otti kaupunki hoitoonsa Kirurgisen sairaalan istutukset vuotuista Smk:n 700: — korvaussummaa vastaan. Istutusten huonon kunnon takia pantiin kaupungin puolelta ehdoksi, että ne ensin olisi asetettava parempaan kuntoon. Laaditun kustannusarvion mukaan vaadittiin tähän Smk:n 1,200 suuruinen määräraha. — Kuluneena kesänä ei ole voitu toimittaa mitään muita parannuksia kuin rikkaruohojen perkausta, niiden estämiseksi leviämistä Tähtitorninmäen ruohonurmikoille.»